

Matkaraportti 2009

Opintomatka Itävaltaan 27.-30.5.

Jaana Mälkki
Karhuseutu ry

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

SISÄLLYSLUETTELO

OSALLISTUJAT	3
TAUSTAA	3
TAVOITTEET	4
YLEISTÄ	4
HISTORIA	7
<i>Tausta</i>	7
<i>Tasavallan alkuhistoria 1918-1934</i>	7
<i>Uusi Itävalta 1945</i>	7
MATKAKOHDE	8
TOIMINTARYHMÄTYÖ	9
1. RADWERK IV RUUKKI MUSEO	10
2. KÖYSIRATAKIIPEILYSEINÄ	10
3. RAUTAVUORI	11
KULTTUURI	12
LUONTO/ URHEILU	12
KAHVI JA RUOKAKULTTUURI.....	14
KYLPLYLÄKULTTUURI.....	17
TULOKSET	17
HARJAVALLAN LATU JA POLKU RY	17
RUUKKIALUE.....	19
JATKOTOIMENPITEET	19
LATU JA POLKU	19
RUUKKIALUE.....	20

OSALLISTUJAT

Jaana Mälkki/ Karhuseutu ry/ matkanjohtaja
Kimmo Aalto / Ulvilan matkailuasiamies/ Leineperin ruukkialue
Seija Hakala/ puheenjohtaja/ Harjavallan Latu ja Polku ry
Haapanen Tuula/ jäsen/ " "
Eeva Sinerjoki/ hankevetäjä/tulkki/ " "
Reijo Roininen/ jäsen/ " "
Juha Karvonen/ jäsen/ " "

TAUSTAA

Euroopassa toimintaryhmiä on melkein 2000. Karhuseutu on yksi Suomen 55 toimintaryhmästä.

Yhteydet Itävallan toimintaryhmään sain talvitervehdyksen kautta. Lähetin kaikille toimintaryhmille

talvisia valokuviani, Sekkin tekemän kv-esittelyvideon, linkin nettisivuillemme, jotka ovat siis kuudella kielellä sekä partnerihaku koosteen. Itävallan Steirische Eisenstrasse toimintaryhmästä Gerfried Tiffner ilmoitti kiinnostuksensa ruukkiyhteistyöhön, sillä heidän alueellansa on satojen vuosien historia raudan louhinnassa ja ruukkitoiminnalla.

Sovimme tapaamisen Lapin Levin kansainväliseen seminaariin maaliskuussa. Hyvien hiihtoretkien ja yhteistyöneuvottelun

jälkeen sovimme vierailusta heidän alueelleen teemoina ruukit ja ulkoiluaktiiviteetti yhdistykset.

Harjavallan Latu ja Polku on ilmoittanut kiinnostuksensa Itävaltaa kohtaan jo noin vuosi sitten. Myös Leineperi on ollut mukana kansainvälisissä hankkeissa aikaisemminkin esim. Käsityö Maailmalle -hankkeen aikana.

TAVOITTEET

Mukana matkassa oli siis kahden eri alan edustajia, jotka ovat kiinnostuneita kansainvälisestä yhteistyöstä ja Leader -projektista heidän kanssaan. Tavoitteena oli tavata molempien tahojen edustajia, jotka tulevat olemaan mukana mahdollisissa yhteisissä hankkeissa. Sekä nähdä heidän toimintaansa, mikä selkeyttäisi ajatuksiamme siitä mitä hankkeessa tehtäisiin yhdessä ja toisi uusia ideoita yhdistyksien omaan toimintaan.

YLEISTÄ

Republik Österreich Itävallan tasavalta	
	
lippu	vaakuna
	
Valtiomuoto	liittotasavalta
Presidentti	Heinz Fischer
Kansleri	Werner Faymann

Pääkaupunki	Wien (1 631 082 as.) 48°12' N 16°21' E
Muita kaupunkeja	Graz (240 278 as.), Linz (188 118 as.), Salzburg (145 000 as.)
Pinta-ala – josta sisävesiä	83 871 km² (sijalla 113) 1,3%
Väkiluku (2005) – väestötiheys – väestönkasvu	8 206 524 (sijalla 86) 97 / km ² 0,11 % (2005)
Viralliset kielet	saksan kieli (slovenia , kroatia , unkari alueellisesti)
Valuutta	euro (€) ¹ (EUR)
BKT (2005) – yhteensä – per asukas	sijalla 35 267 miljardia USD 32 962 USD
Elinkeinorakenne	maatalous 2,3 %, palvelut 66,9 %, teollisuus 30,8 % BKT:sta
Itsenäisyys – valtiosopimus	27. heinäkuuta 1955

Wienin lentokentältä lähdettäessä silmiin osui siisteys ja järjestys kaikkialla. Jopa teiden varsilla olevat teollisuusalueet olivat hyvin hoidettuja ja rujolla tavalla kauniita. Vuorien väliset laaksot ja niiden kaupungit olivat kuvauksellisia ja ne olivat selkeästi pienrakennusvaltaisia. Eisenerzin alue on rautateollisuusaluetta, joka on viime vuosikymmeninä kärsinyt suhdannevaihteluista ja teollisten työpaikkojen katoamisesta. Pienten kaupunkien väkiluku on vähentynyt ja matkailusta oletettavasti haetaan vetoapua alueen työllisyyteen. Eisenerz on vain yksi Itävallan tai toisaalta koko Keski-Euroopan talvimatkailualueista, ja kilpailu turisteista on kovaa.

*Loistavana kuljettajana toiminut Reijo Roininen ja vuokra-
automme.*

Yövyimme kahdessa eri hotellissa, ensin pienessä perhehotellissa idyllisessä vuoristomaisemassa, sitten kylpylähotelli Falkensteinerin aasialaistyyllisessä ylellisyydessä.

Keskelle Leobenin kaupunkia rakennettu hotellikylpyläkompleksi oli melko omituinen näky vuoristomaisemassa ja tarkoitettu ehkäpä äveriäille, kansainvälisille turisteille, jotka hotellin valinnan johdosta jättäisivät rahaa juuri tälle alueelle. Leoben on vireä, 25000 asukkaan yliopistokaupunki. Muuten kaupungista ja koko alueesta huokui vuosisatainen rauha ja hyvinvointi. Tapaamamme ihmiset vaikuttivat tasapainoisilta ja onnellisilta, juurtuneilta omille kotiseuduilleen. Ruukkimuseon avajaisissa kohtasimme paikallisia kauniissa

perinneasuissaan. Paikalla oli kutsuttuna hyvin toimeentulevia kaupunkilaisia, joiden seurassa tunsimme olevamme alipukeutuneita rautakaivoskierroksemme jäljiltä. Kaivoksessa tapahtunut esittely oli saksaksi, mutta esitteet oli painettu myös englanniksi. Suurin osa muista vieraista oli koululaisia opettajineen. Satakunnassa on maineikas teollinen menneisyys, mutta suurelta osin tuotteistamatta. Kaivoksen näyttely oli taidokkaasti tehty ja elämyksenä suuri ja ennen kokematon.

Rautakaivos on aiempina vuosikymmeninä ollut alueen suuri työllistäjä ja hyvinvoinnin edistäjä. Selvittämättä jäi millainen elinkeinorakenne on tänä päivänä ja miten esimerkiksi asuntojen hintakehitys on aluetta kohdannut. Elinkeinorakenne ja luonnonympäristön yhteys teollisuusmaisemaan saattaisi olla Satakuntaa ja Eisenerzin aluetta yhdistävä tekijä.

HISTORIA

Tausta

[Rooman valtakunnan](#) hajoamisen jälkeen Rooman Noricumin valloittivat [hunnit](#), [ostrogootit](#) ja [frankit](#). [900-luvulta 1200-luvulle](#) Itävaltaa hallitsivat Babenbergit, joita seurasi [Habsburg-suku](#).

[Pyhän saksalais-roomalaisen keisarikunnan](#) lakkauttamisen jälkeen [1806](#) perustettiin Itävallan keisarikunta, josta tuli [1867 Itävalta-Unkarin](#) kaksoismonarkia. [Itävallan keisari](#) oli [Itävalta-Unkarin](#) johdossa aina [ensimmäisen maailmansodan](#) päättymiseen vuonna [1918](#).

Tasavallan alkuhistoria 1918-1934

Ensimmäisen maailmansodan jälkeen keisarikunta hajotettiin lukuisiin valtioihin [Saint-Germainin sopimuksella](#) vuonna [1919](#).

Itävallasta tuli tasavalta, juridisesti 10. marraskuuta 1920.

Vuosina 1918-1919 Itävalta kutsui itseään nimellä Republik Deutschösterreich, joka muutettiin ententen vaatimuksesta Itävallan tasavallaksi. Syksyllä 1922 Itävalta sai Kansainliitolta lainan, jolla sen taloutta pyrittiin kohentamaan. Tasavalta kesti vuoteen [1934](#), jolloin oikeistolainen kansleri [Engelbert Dollfuß](#) perusti diktatuurin normaalin politiikan ajautuessa sisäisten ristiriitojen vuoksi umpikujaan. Hallinto alkoi 1934 toimia Italian fasistien ja suojeluskuntien tuella.

Itävalta liitettiin [natsi-Saksaan](#) vuonna [1938 \(Anschluss\)](#), jossa Saksan aseellista maahantuloa ei vastustettu, ts. hallinto toimi miehittäjän apuna.

Uusi Itävalta 1945

[Liittoutuneet](#), neuvostosotilaat miehittivät Itävaltaa vuoteen [1955](#), jolloin maasta tuli taas itsenäinen tasavalta sillä ehdolla, että se jäisi neutraaliksi puskurivyöhykkeeksi [NATOn](#) ja [Varsovan liiton](#) väliin. Sen aseostoilla oli vuosikymmenet samanlaiset rajoitteet kuin Suomella tosin ilman kauppataseiden asettamia velvoitteita ostaa Neuvostoliitosta aseita. Maa profiloitui YK:n tukijaksi, liennyttäjäksi ja arabien ystäväksi lukuisissa Lähi-Idän kriiseissä.

Neuvostoliiton romahdettua Itävalta lähestyi muita Euroopan maita ja liittyi [Suomen](#) ja [Ruotsin](#) mukana [Euroopan unioniin](#) vuonna [1995](#) ja otti ensimmäisten joukossa käyttöön [euron](#).

MATKAKOHDE

Itävalta on liittotasavalta jossa on yhdeksän osavaltiota:

- [Burgenland](#)
- [Ylä-Itävalta](#)
- [Tiroli](#)
- [Kärnten](#)
- [Salzburg](#)
- [Wien](#)
- [Ala-Itävalta](#)
- [Steiermark](#) ← meidän vierailumme kohde
- [Vorarlberg](#)

Steiermarkin (englanniksi Styrian) sijainti Itävallan kartalla

Steiermarkia kutsutaan usein "Itävallan vihreäksi sydämeksi", sillä noin 60 % sen pinta-alasta on metsää. Merkittävin osavaltion läpi virtaava joki on [Mur](#) (pituus Steiermarkin alueella 291 km), joka virtaa myös [Grazin](#) läpi. Muita merkittäviä jokia ovat [Enns](#), [Feistritz](#) ja [Raab](#). Suurin järvi [Grundlsee](#) sijaitsee [Liezenin](#) piirissä. Osavaltion korkein huippu on 2 995 m korkea [Hoher Dachstein](#).

Steiermark on alppiseutua, jossa runsaasti [mineraaliesiintymiä](#) ([rautaa](#), [grafiittia](#), [ruskohlittä](#)). Osavaltiossa on myös paljon maanviljelyä, viinin- ja hedelmäviljelyä sekä rauta- ja puuteollisuutta.

Steiermarkin talous on jatkuvasti kääntynyt palveluala valtaiseksi kuten monissa muissakin kehittyneissä maissa. Steiermarkin talouskasvu on Itävallan suurimpia (v.2004 3.8%) mutta tämä talouskasvu on keskittynyt lähinnä alueen suurimman kaupungin [Grazin](#) alueelle. Vuonna [2005](#) Steiermarkissa asui **1 202 087 asukasta**^[1]; väestötiheys on 73 asukasta/km².

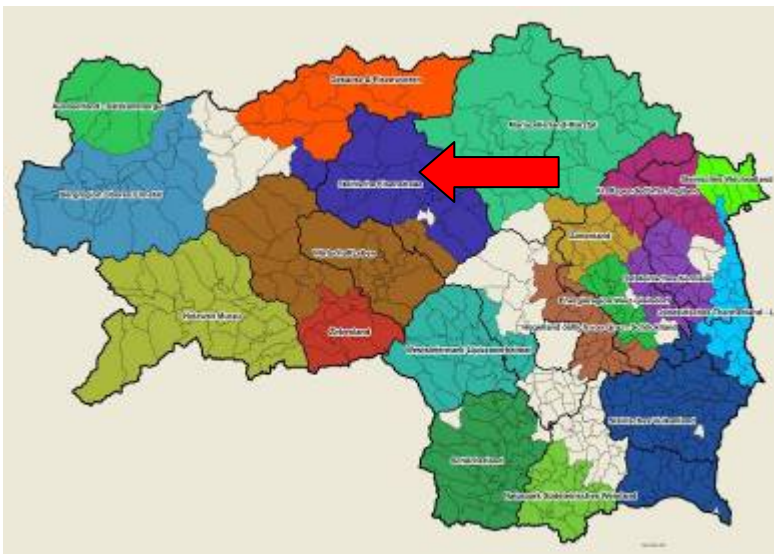
Steiermark jakautuu 16 piiriin (*Bezirke*) ja Statutarstadiin [Graz](#), jolla on oma kunnanlakinsa. Pinta-alaltaan suurin piiri on [Liezen](#). Lisäksi Steiermarkin eri alueista käytetään nimityksiä Ylä-Steiermark (*Obersteiermark*), Länsi-Steiermark (*Weststeiermark*), Itä-Steiermark (*Oststeiermark*) ja Ala-Steiermark (*Untersteiermark*).

Steiermarkin piirit ovat:

- [Bruck an der Mur](#)
- [Deutschlandsberg](#)
- [Feldbach](#)
- [Fürstenfeld](#)
- [Graz](#)
- [Graz-Umgebung](#)
- [Hartberg](#)
- [Judenburg](#)
- [Knittelfeld](#)
- [Leibnitz](#)
- [Leoben](#)
- [Liezen](#)
- [Mürzzuschlag](#)
- [Murau](#)
- [Radkersburg](#)
- [Voitsberg](#)
- [Weiz](#)

TOIMINTARYHMÄTYÖ

Steiermarkin alueella toimii 19 toimintaryhmää. Tutustuimme Steirische Eisenstrasse toimintaryhmään ja muutamaan heidän Leader –rahoitteiseen hankkeeseensa.

Toimintaryhmän hallitukseen kuuluu 24 jäsentä ja heidän päätehtävänä on hyväksyä leader -hankkeita. Hankkeita voivat hakea kunnat, yhdistykset, järjestöt, turistiorganisaatiot ja pienyritykset. Tällä ohjelmakaudella toimintaryhmällä on hallintorahaa budjetoitu 1,1 miljoona euroa ja Leader hankkeiden budjettia he eivät vielä tiedä, koska hakevat rahat erikseen hankekohtaisesti Steiermarkin osavaltiosta. Toivovat saavansa sieltä hankkeisiin rahoitusta noin 12-15 miljoonaa euroa, josta Eu-raham osuus on noin 20-25%. Hankkeiden budjetit vaihtelevat 10000 eurosta 3 miljoonaan.

Tutustuimme kolmeen Leader –rahoitteeseen hankkeeseen:

1. **Radwerk IV ruukki museo**, Budjetti 500.000 Euroa

2. **Köysiratakiipeilyseinä** vuorella= fixed iron rope routes. Budjetti 400.000 Euroa

3. **Rautavuori** =Iron mountain, höyrymoottorin käyttöönotto+ turistinähtävyydeksi rakentaminen. Budjetti, 3 M Euroa

- Rautavuori

Erzbergissä on ollut keskeytymätöntä tuotantotoimintaa yli 1000 vuoden ajan. 1820 rakennettiin rautatie ja raudan kuljetus helpottui aiemmasta käsivoimin vedettävien kärryjen ajasta huomattavasti. Arvellaan ruudin käytön alkaneen 1720. Dynamiitin keksiminen 1870 helpotti merkittävästi kaivoksen

louhostoimintaa. Maan uumenissa suoritetusta louhimisesta siirryttiin vähitellen maan päällä tapahtuvaan louhintaan ja nämä toiminnot yhdistettiin 1986. Maansisäinen louhinta tapahtui lähinnä talvien kylmyyden ja lumipeitteen paksuuden takia varhaisina vuosina alkeellisen tekniikan takia. Tällä hetkellä vuoren korkeus on 1465 metriä, sillä sen korkeus vähenee louhinnan seurauksena. Erzberg on laajin avolouhosalue Keski-Euroopassa ja sen 42 louhostasoista 14 on täysin hyödynnetty raudasta. Alueella on 70 kilometrin pituudelta tieverkostoa raudan kuljetukseen. Leobenin kaupungista lähtee terästä vientiin muualle Eurooppaan. Tähän mennessä on rautaa louhittu 230 miljoonaa tonnia. Nykyisin rautavuori on EU tuella, myös leaderin tuella kunnostettu turismin käyttöön.

KULTTUURI

Luonto/urheilu

Matkan aikana kävi ilmeiseksi oman maakuntamme erilaisuus verrattuna Steiermarkiin. Vuoristoseutujen asukkaalle Suomen länsirannikko saattaa tarjota uudenlaisia elämyksiä, jotka tulivat vierailujen aikana selkeämmin itselle tietoisuuteen. Vierailun jälkeen ajatuksiini tuli selvittää, miten paljon Suomesta jo tehdään patikointimatkoja Itävaltaan ja kuka niitä järjestää. You Travel on patikointimatkoihin erikoistunut matkatoimisto.

Netistä löytyi kyseinen opus

patikoinnista kiinnostuneille:

Hüsler, Eugen Eduard: Bergwanderatlas Alpen.

2000 Tourenvorschläge. Alle Alpenregionen. Buch, 319 S., Gebunden, Januar 2002 - 3., durchges. Nachdruck

Steiermarkin alueen virallinen matkailusivusto: <http://www.steiermark.com/de/>
10.6.2009(<http://www.mtv3.fi/matkailu/arkisto.shtml?370479> 10.6.2009)

Patikoiminen on Itävallassa suosittu vapaa-ajanviette, ja maasta löytyy vaellusreittejä eritasoisille patikoijille vanhuksista kovakuntoisempiin kävelijöihin. Reittien lähtöpisteeseen pääsee helposti vaikka bussikyydillä. Turisti-infoista saa karttoja sekä esitteitä reiteistä ja ohjatuista retkistä.

Reitit ja niiden vaikeustasot on ohjeistettu polkujen varteen selkeästi. Kilometrimäärien sijaan matkan kesto on merkitty opastauluihin tunteina. Levähdystaukoja etappien välillä voi pitää alppimajoissa. Patikoinnin lisäksi myös pyöräily kasvattaa suosiotaan Itävallassa. Pyöriä on mahdollista vuokrata hotelleista ja majapaikoista. Omatoimipyöräilijä voi päättää retkensä päämäärän ja aikataulun itse, mutta myös pakettimatkat houkuttelevat

Nordic Ski Center

Yksi matkamme vierailukohteista oli Ramsaun Nordic Ski Center, jossa toimii mm. nuorten liikuntakeskus. Alueella on mäkihyppytornit, murtomaahiihtoladut (4 ja 6 km) sekä keskus, jossa on erilaista toimintaa kuten mm. seinäkiipeilyä. Murtomaahiihto ei ole suosittua Itävallassa ja isännillä olisi mielenkiintoa tuoda suomalaisia keskukseen, jossa voisivat luotsata pohjoismaalaisia talviurheilulajeja.

Kahvi ja ruokakulttuuri

Ryhmämme herkkusuut Tuula & Seija ja tällä kertaa mansikkaleivokset

Itävallassa on paljon kahviloita. Maan kahvilakulttuuri juontaakin juurensa jo 1680 – luvulle turkkilaissoturien aikaan.

Ensimmäinen kahvila perustettiin, kun Turkkilaiset unohtivat kahvisäkin Itävaltaan. Kahvilat ovat ”rauhoitettuja” tiloja, niihin tullaan kiireettömänä, niissä tavataan ystäviä, luetaan lehtiä, nautitaan kahvista ja kakuista tai leivoksista. Kahviloissa syödään kakkuja ja torttuja, joista tunnetuimpia on Apfelstrudel (omenatorttu) höysteenä kermavaahto tai vaniliinikastike. Toinen suosittu on sacherkakku , jonka alkuperäinen resepti on vieläkin salaisuus. Sacherkakkua syödään usein kermavaahdon kanssa. Itävallasta löytyy paljon kahviloita, kesäisin terassit on myös kahvilan käytössä.

Myös jäätelöbaareja on vaikea ohittaa. Mitä näyttävimmät jäätelö mainokset

houkuttelee kulkijan astumaan sisään, makuja on jokaiselle suulle ja annokset on todella suuria. Hinta on tasoltaan halvempi kuin, meillä täällä Suomessa.

Hedelmäinen!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

Jos olet seurannut Itävaltalaisista talviurheilua, esim. pujottelua olet varmaan huomannut tuon lehmä mainoksen. Milka suklaa on Itävallan ”Fazerin sininen”. Milka suklaa syntyi Sveitsissä v.1901, nykyaikana Milka suklaata valmistetaan Itävallan suklaatehtaassa Bludenzin kaupungissa, Vorarlberkin maakunnassa.

Milka suklaa pakataan yleensä liilanvärisen paperiin, se on koristeltu violetilla lehmällä ja Alppien näköalalla.” Milka” nimi ideoi sanoista maito ja kaakao.

Milka.....nammm

Itävallassa ei syödä paljon kalaa, sillä valtio ei ole meren rannalla. Itävallassa minun luulojeni mukaan ei välttämättä syödä paljon viljaakaan, sillä alue on vuoristoista, ja viljavaa seutua on vähän. Lihaa syödään luultavasti paljon Itävallassa, etenkin sian lihaa.

Itävaltalainen ruokakulttuuri on saanut vaikutteita naapurimailta ja valloittelijoilta. Voimakkaasti maustetut ruuat on mukailtu itävaltalaisen maun mukaan pehmeämmäksi.

Mentäessä illalliselle itävaltalaiseen kotiin, ateria saattaa olla laitettu jo valmiiksi lautaselle. Aterian aloittaa emäntä, jonka jälkeen muutkin illallisella olevat voivat alkaa syödä. Aterioinnin aikana pidetään molemmat kädet pöydällä. Perunat ja liha paloitellaan haarukalla, jos paloittelun tekee veitsellä, emäntä saattaa ajatella, ettei ruoka ole tarpeeksi pehmeäksi kypsynyt.

Tunnetuin itävaltalainen ruoka on

Wienerschnitzel, levitetty porsaanleike. Ruoka on itävallassa hyvin rasvaista, sillä öljyä ja rasvaa käytetään paljon. Pääruuan kanssa syödään knööledeleitä, nuudeleita, riisiä tai perunaa eri muodoissa. Salaatit tarjotaan usein vahvan etikka kastikkeen kanssa.

Knöödelit valmistetaan maidossa liotetuista sämpylöistä, joihin lisätään munia ja mausteita, massa pyöritetään palloiksi, jotka keitetään suolavedessä.

Ruokajuomana tarjotaan usein viiniä, olutta tai mineraalivettä. Maitoa Itävallassa ei juoda kylmänä, sillä he pitävät kylmää maitoa epäterveellisenä. Lämmitettyä maitoa sen sijaan juodaan. Rasvatonta maitoa ei Itävallassa juurikaan juoda.

Jälkiruoat ovat Itävaltalaisen keittiön parasta antia. Hyviä esimerkkejä on pannukakun palat ”Kaiserschmarren” ,jotka syödään hillon ja tomusokerin kanssa.

Ruokakulttuuri. Itävaltalainen keittiö on herkullinen. Usein tarjolla on myös Unkarilaisen ja Ranskalaisen keittiön antimia. Itävaltalaiset ovat ylpeitä omista viineistään eikä niitä olekaan syytä väheksyä.

Keskellä Vieraanvarainen isäntämme Peter Cmager ja vasemmalla paikallisen ohjelmamme järjestänyt Gerfried Tiffner

Liiketapaamiset on Itävallassa aina vahvistettava etukäteen. Niihin on syytä myös saapua täsmällisesti. Täsmällisyyttä arvostetaan Itävallassa ja siitä pidetään käytännössä kiinni. Liikeneuvotteluissa oletetaan, että sinulla on kaikki tarvittava materiaali mukana, esitys on hyvin

valmisteltu ja tunnet asiaksi.

Vieraanvaraisuus voi tulla esille usealla eri tavalla, vieras kutsutaan mielellään konserttiin, oopperaan tai katsomaan Espanjalaista ratsastuskoulun näytöstä ja sen jälkeen illalliselle hyvään ravintolaan.

Vierailun sopivin päättymisaika on ensivierailulla n. klo 23.00

*Kiitokseksi
isännille toimme
tuliaisia
Suomesta*

Kylpyläkulttuuri

Itävallassa kylpylöillä on pitkät perinteet. Roomalainen kylpylä oli lähes jokaisessa Rooman valtakunnan kaupungissa. Kylpylöitä oli myös julkisia, jossa valtakunnan asukkaat saattoivat kylpeä, hoitaa terveyttään ja kuntoaan sekä viettää vapaa-aikaansa. Samaan kylpyaltaaseen pulahtivat myös niin miehet kun naisetkin.

Yövyimme kaksi yötä kylpylähotellissa ja totesimme, että kylpylä kulttuuri on eri kuin meidän saunakulttuurimme. Itävallassa on perua roomalaisten kylpyläkulttuurista, jossa pukuhuoneet, altaat, niin kuin saunatkin olivat yhteiskäytössä. Saunassa uima-asuja ei saanut käyttää lainkaan. Tämä oli meille suomalaisille pienoinen shokki, kun tietämättämme menimme uima-asut päällä yhteisiin saunoihin. Henkilökunta tuli meille ystävällisesti opastamaan paikallista kylpyläkulttuuria, mutta olivat erittäin tarkkoja säännöistään.

TULOKSET

Harjavallan Latu ja Polku ry

<http://koti.mbnet.fi/reroy/latujapolku/>

Isäntämme Gerfried Tiffner kuljetti meitä pitkin poikin Eisenerzin aluetta. Heti ensimmäisenä päivänä tapasimme Albin Zwanzin, joka toimii Wandergroupe Eisenerzin puheenjohtajana sekä Hubert Kohlmaierin, patikointiryhmän jäsenen. Näiden opastuksella kapusimme rinnettä aina 1300 metrin korkeuteen ja saimme tuntumaa korkeuseroista. Perillä vuoristomajalla meille tarjoili

lounasta majan isäntä ja patikointiaktivisti Helmut Brandner. Hänen kanssaan keskustelimme muun muassa kalastusmahdollisuuksista Länsi-Suomessa ja katsoimme tarkemmin maamme karttaa ja etäisyyksiä. Yhteistyömahdollisuuksia todettiin olevan kalastuksen ja muun vesillä liikkumisen alueella, muun muassa kirkkovenesoutu ja melonta "hitaissa" vesissä. Itselleni tuli ajatus siitä, miten maakuntamme voi tarjota vierailijoille merta, jokea ja järviä melko pienten etäisyyksien

päässä toisistaan ja nämä mahdollisuudet olisi hyvä yhdistää. Itävaltalaiselle meri on eksoottinen ja Helmutia tuntui kovasti kiinnostavan merikalastus ja talvikalastuksen periaatteet.

Albinin ja Helmutin kanssa kommunikointi tapahtui saksaksi, ja kielitaitoa parannettiin matkan kuluessa yhteisellä illallisella. Peter Cmegerin ja Gerfried Tiffnerin isännöimillä illallisilla puhekielenä kuultiin suomen, englannin ja saksan lisäksi myös ruotsi Peterin ja Reijon välillä. Ilta oli onnistunut ja vierailun yhtenä tarkoituksena ollut tutustuminen saatiin hyvin käyntiin.

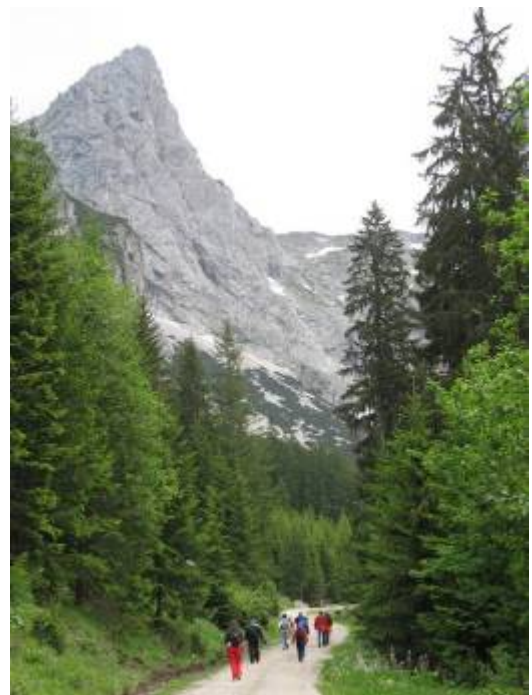
Keskustelimme myös vuorikiipeilyn vaarallisuudesta. Hubertin puolison kanssa puhuimme seuraavana päivänä ruukkimuseon avajaisten jälkeisellä lounaalla Suomen matkailusta ja vaihdoimme englanniksi ajatuksia maailman menosta.

Totesimme ryhmän kanssa, että tyydyttävä saksankielentaito olisi käyttökelpoinen etenkin keskustelussa vanhemman sukupolven edustajien kanssa. Itävallassa nuoret ja keski-ikäiset puhuvat sujuvasti kieliä. Huomionarvoista oli myös, miten hyvin Suomi tunnettiin. Hotelli Falkensteinerin baarissa töissä ollut tyttö oli työskennellyt Paraisilla yhden kesän.

Andreas Aflenzer, Naturfreunde-järjestön puheenjohtaja esitteli meille kalliokiipeilyä, miten kiivetään vaijerin avulla ylös ja tullaan alas suurin loikkauksin. Nordic Ski Centerissä seinäkiipeilyä kokeili ryhmästämmme Seija, Kimmo ja Jaana. Totesimme kiipeilyn olevan varmasti suomalaisten nuorten mieleen. Seinäkiipeilyllä aloittaen voidaan edetä vaativimpiin ulkoseiniin taitojen karttuessa.

Liikunta- ja ulkoilumahdollisuuksien kartoittamista yhteisen hankkeen muodossa tullaan jatkamaan tämän vuoden elo-syyskuussa Peter Cmegerin ja Gerfried Tiffnerin saapuessa vastavierailulle. Matkamme aikana pohdimme ryhmän kanssa useasti maakuntamme tarjoamia mahdollisuuksia vierailukohteiksi. Harjavallan maisemista on hyvä lähteä etenemään merelle päin ja esitellä vieraille kohteita laajahkolla sektorilla. Nähdäkseni vierailun kohteet on hyvä varata ajoissa ja tehdä aikataulu erityyppisille vierailuille, unohtamatta kuitenkaan vieraiden omaa aikaa tehdä katselmuksia ympäristöön. Itävallan matkan yksi onnistuneista

tekijöistä oli vieraille jätetty oma vapaa-aika, jota oli riittävästi vaikutelmista ja virikkeistä toipumiseen ja omiin suomalaisten välisiin keskusteluihin.

Matka oli tärkeä paitsi tutustumisessa Steiermarkiin ja sen toimijoihin, myös ryhmän jäsenten sisäiset kontaktit tulevaa mahdollista yhteistyötä ajatellen.

Ruukkialue

- Yhteishanke LAG Steirische Eisenstraße / Leineperin Ruukki
- Mukaan Leineperin osalta alueen aktiivinen toimijaverkosto (alueella toimivat yrittäjät, yhdistykset, asukkaat, Ulvilan kaupunki ja seudulliset sidosryhmät).

Valitut alustavat tavoitteet ja toteutusvaihtoehdot yhteistyössä:

3.a) Kieliversiomateriaalia Leineperin Ruukin toiminnasta kansainvälistymisen pohjaksi: esitelehtiset, www-toteutukset

3.b) Näyttelytoiminnan suunnittelu/käynnistäminen vuoden 2009 lopulla valmistuvaan uuteen info- ja vieraidenvastaanottorakennukseen, 1. teemana suunnitteilla: "puiset aurat rautaisiksi" valottaa ruukin toiminnan käynnistymistä 1700-luvun lopulta lähtien tarvetyökalutarpeeseen, mm. maatalouteen

3.c) Metallitaideviikkojen toiminnan kansainvälistäminen

3.d) Seppäviikon toteuttaminen kesälle 2010 (mahdollisesti Metallitaideviikkojen osana, mukana kädentaidot, ohjelmallinen tanssi/musiikki, ruokakulttuuriperinne)

3.e) Ruukinajan ja raudanvalmistuksen teeman elävöittäminen mm. puvustuksen keinoin

JATKOTOIMENPITEET

Kutsuttiin ja sovittiin, että Itävaltalaiset tulevat vastavierailulle syksyllä.

Latu ja Polku

Gerfriedin kanssa käymän keskustelun perusteella totesimme, että nuorten aikuisten sijasta Ladun ja Polun yhteishankkeeseen heille ihanneryhmä olisi rahoituksen saamiseksi ikäryhmä 13 -18-vuotiaat. Asioista voidaan kuitenkin neuvotella, kunhan tarpeet ja yhteiset hankkeet saadaan kartoitetuksi. Steiermark osoittautui ryhmämme jäsenten mielestä erinomaiseksi leirikoulukohteeksi tai partiolaisille ym. nuorisoryhmille.

Harjavallassa 11.6. järjestetty toimijoiden Itävalta-palaveri oli antoisa ja samalla katsottiin kaikkien valokuvat. Matkalla olleiden lisäksi paikalla oli Harjavallan Jymy ry:n Marko Kempainen, joka oli myös innostunut projektista.

Keskustelimme tieto-aidon vaihdosta partnereiden kesken. Käsiteltiin niitä suunnitelmia, joita Harjavallan Latu ja Polku voisi tarjota itävaltaisille ja todettiin ainakin suomalaisen maastohiihdon opetuksen osuus Nordic Ski Centerin kehittämisessä. Nuorten tarpeita ja toiveita voitaisiin toteuttaa molemmissa partnerimaissa lumilautailussa, hiihdossa ja kiipeilyssä.

Palaverin aikana tulimme ajatukseen sateenvarjohankkeen hakemisesta. Yksi hakija helpottaisi Itävallan toimijoita, samalla saisimme kustannussäästöä hankevetäjän palkan sekä matkakulujen jakamisen muodossa. Jaana lupasi selvittää koordinaatiohankkeen mahdollisuutta.

Itävaltalaisten vierailua syyskuussa suunniteltiin alustavasti. Leineperin syystorin ajankohta olisi 20.9. ja samaan aikaan on Ladun ja Polun tapahtumia kuten ruskasoutu. Tarkoituksena on esitellä vieraille eri vuodenaikojen mahdollisuuksia ja toimintoja.

Ruukkialue

Matkan jälkeen Kimmo Aalto on pitänyt palaverin Ulvilan toimijoiden kanssa, jossa keskusteltiin konkreettisista toimista yhteisessä hankkeessa. Katso tulokset. Kimmo Aalto on ollut yhteydessä Itävaltaan sekä lähettänyt heille tarkempia hankeideoita liittyen ruukkihankkeeseen.

Raportin ovat laatineet yhteistyössä matkalle osallistujat ja sen on koontanut Jaana Mälkki. Kaunis kiitos kaikille matkalle osallistujille sekä isännille!

LIITTEET Kimmo Aallon matkakertomus
<http://koti.mbnet.fi/reroy/latujapolku/Itavalta2009.htm>